

On beşinci Uluslararası Dilbilim Olimpiyatı

Dublin (İrlanda), 31 Temmuz – 4 Ağustos 2017

Bireysel yarışma problemleri

Problemlerin çözümlerinin yazılmasının kuralları

Problemi kağıda çekmeyin. Her problemin çözümünü ayrı kağıda (ya da kağıtlara) yazın. Her kağıda çözdüğünüz problemin numarasını, yerinizin numarasını ve soyadınızı yazın. Çalışmanızın doğru değerlendirilmesi sadece bu koşullarda garanti ediliyor.

Aldığınız cevaplar temellendirilmeli. Kesinlikle doğru cevap için bile onu temellendirmeden az puan alabilirsiniz.

Problem 1 (20 puan) İşte Birom dilinde bazı aritmetik eşitlikler:

1. $tùḡùn^2 + tāt + nààs = bākūrū bībā ná vè rwīt$
2. $tāt nààs = bākūrū bitūmìn ná vè jāātāt$
3. $tāāmà^2 + jāātāt + ḡwīnìḡ = bākūrū bīnāàs ná vè jāāḡwīnìḡ$
4. $jāātāt ḡwīnìḡ = jāātāt$
5. $rwīt^2 + bà + tùḡùn = bākūrū bitūḡùn ná vè jāāḡwīnìḡ$
6. $bà tùḡùn = bākūrū bībā ná vè rwīt$
7. $jāātāt^2 + nààs + tāt = bākūrū bitāāmà ná vè nààs$
8. $nààs tāt = bākūrū bitūḡùn ná vè nààs$
9. $kūrū ná vè nààs + kūrū ná vè jāātāt = kūrū ná vè tūmìn + bà + kūrū ná vè tùḡùn$

Bu problemde bütün sayılar 0'den büyük ve 125'den küçük.

(a) (1–9) eşitlikleri rakamla yazın.

(b) $bākūrū bitāt$, $jāāḡwīnìḡ$, $kūrū$ sayıları, (A) ve (B) eşitlikleri de rakamla yazın.

$$A. bākūrū jāābitāt - tāt - kūrū ná ḡwē ḡwīnìḡ = bākūrū bitāāmà ná vè rwīt$$

$$B. bākūrū bīnāàs ná ḡwē ḡwīnìḡ - kūrū ná vè bà - kūrū ná vè tāt = kūrū ná vè rwīt$$

(c) Birom dilinde yazın: 6, 22, 97, 120.

△ Birom dili, Atlantik-Kongo dil ailesinin Benue-Kongo kolunun Plato grubuna aittir. Nijerya'da yaklaşık 1.000.000 kişi konuşur.

ε ünlü sestir. ḡ ve ḡ ünsüz seslerdir. Ünlünün ikilişmesi uzunluk işaretler. ´, ¯ ve ` işaretleri yüksek, orta ve alçak ton demektir.

$$a^k = \underbrace{a \times a \times \cdots \times a}_k; a^1 = a.$$

—Milena Veneva

Problem 2 (20 puan) İşte Abui dilinde bazı kelimeler ve kelime grupları, rastgele sırayla verilmiş Türkçe çevirileriyle:

1. abang
2. atáng heya
3. bataa hawata
4. dekafi
5. ebataa hatáng
6. ekuda hawata
7. falepak hawei
8. hatáng hamin
9. helui
10. maama hefalepak
11. napong
12. rièng
13. ritama
14. riya hatáng
15. tama habang
16. tamin
17. tefe hawei

- a. onun parmak ucu
- b. senin dalın
- c. benim yüzüm
- d. kendisinin halatı
- e. senin omzun
- f. sizin annenizin eli
- g. bizim domuzlarımızın kulakları
(her birimizin domuzunun kulağı)
- h. babanın tabancası
- i. senin atının boynu
- j. silah tetiği

- k. sizin gözleriniz
- l. bizim burunlarımız
(her birimizin burnu)
- m. onun bıçağı
- n. deniz kıyısı
- o. ağacın üst parçası
- p. senin başparmağın
- q. sizin deniziniz

- (a) Doğru eşleşmeleri belirleyin.
(b) Türkçeye çevirin: 1. **amin**; 2. **deya hebataa**.
(c) Abui diline çevirin:

1. domuz
2. sizin bıçağımız
3. senin annenin babası
4. benim babamın yüzü
5. kendisinin kulağı
6. benim denizim

⚠ Abui dili, Timor-Alor-Pantar dil ailesine aittir. Endonezya'da yaklaşık 16.000 kişi konuşur.

´ ve ` işaretleri tonlar işaletler.

—Aleksejs Peguševs

Problem 3 (20 puan) İşte Kimbundu dilinde bazı cümleler Türkçe çevirileriyle:

1. **ngámónà dihónzò mùdilonğà**
Ben, muzu tabakta gördüm.
2. **àlózí ásángá djálà mùdikúngù**
Büyücüler, erkeği mağarada karşıladılar.
3. **ngádjà dihónzó djámì**
Ben, benim muzumu yedim.
4. **mùdjúlù mwálà zítéténbwà**
Gökte yıldızlar var.
5. **dikámbá djámí djáfíkà nì djákínà**
Benim arkadaşım, şarkı söyledi ve dans etti.
6. **ngámónà dikúngú djámì**
Ben, benim mağaramı gördüm mü?
7. **ngámóná málà mùkítándà**
Ben, erkekleri meydanda gördüm.
8. **ngásángá múlózí mwámì mùlwándà**
Ben, benim büyücümü Luanda'da karşıladım.
9. **mùkítándà mwálá djálá djámì**
Benim erkeğim (kocam), meydandadır.
10. **mùdikúngù ngámónà màkòlóbóló**
Ben, horozları mağarada gördüm mü?
11. **àtú ádjà dihónzò mùlwándá**
İnsanlar, muzu Luanda'da yediler mi?

(a) Türkçeye çevirin (cümlelerden biri, anlam açısından yukarıda belirtilen cümlelerden birine benzer):

12. **múlózí mwámónà zítéténbwá**
13. **zítéténbwá zjálà mùdjúlù**
14. **ngákínà**
15. **djálá djámónà màhónzò mùlwándá**

(b) Kimbundu diline çevirin (cümlelerden birinin birden fazla çevirisi bulunabilir):

16. *Ben, şarkı söyledim mi?*
17. *İnsan, büyücü ve arkadaşı meydanda karşıladı.*
18. *Benim erkeğim (kocam), mağarayı gördü.*
19. *Luanda'da büyücüler var.*

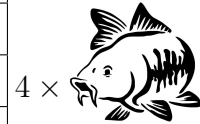
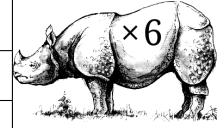
△ Kimbundu (Kuzey Mbundu) dili, Atlantik-Kongo dil ailesinin Benue-Kongo kolunun Bantu grubuna aittir. Angola'da yaklaşık 50.000 kişi konuşur.

w = *w* sesi İngilizce *win* kelimesinde. **j** = Türkçe *y*'si. **ɟ** ve **ʒ** ünsüz seslerdir. ´ ve ` işaretleri yüksek ve alçak ton demektir.

—Bruno L'Astorina

Problem 4 (20 puan) İşte Khom yazısı ve fonetik transkripsiyonu ile yazılmış Laven dilinde bazı kelime grupları, Türkçe çevirileriyle:

1	𑌒𑌆𑌆𑌆𑌆	praj trie	<i>karıyı uyandırmak</i>
2	𑌒𑌆𑌆𑌆𑌆	ca:k caj	<i>yürekten</i>
3	?	taw bæ:	<i>salı görmek</i>
4	𑌒𑌆𑌆𑌆𑌆	kriət blaw	<i>uyluğu kaşımak</i>
5		plaj priət	<i>muz</i>
6	?	?	<i>üç muz</i>
7	𑌒𑌆𑌆𑌆𑌆𑌆𑌆	?	<i>altı gergedan</i>
8	𑌒𑌆𑌆𑌆𑌆	?	<i>dört salkım muz</i>
9	𑌒𑌆𑌆𑌆𑌆	?	?
10	?	cie pɬ la:	<i>yedi kağıt</i>
11	𑌒𑌆𑌆𑌆𑌆	?	<i>pathcan yaprağı</i>
12		?	<i>iki pathcan</i>
13	𑌒𑌆𑌆𑌆𑌆𑌆𑌆	plaj hnat pɬ plaj	<i>yedi ananas</i>
14	𑌒𑌆𑌆𑌆𑌆𑌆	kruat pɛ: to:	<i>üç arı</i>
15		la: priət traw la:	?
16	?	kə:r bə:r to:	<i>iki güvercin</i>
17		bla:k puan ka:	<i>dört sazan</i>
18	𑌒𑌆𑌆𑌆𑌆𑌆𑌆	piet traw pla:	<i>altı bıçak</i>
19	𑌒𑌆𑌆𑌆𑌆	bə:r ka:	?
20	𑌒𑌆𑌆𑌆𑌆	?	<i>dört (bıçak) ağız</i>

Soru işareti içeren kareleri doldurun (gölgelendirilmiş olanları doldurmayın).

⚠ Laven (Cru) dili, Avustroasya dil ailesine aittir. Laos'ta yaklaşık 28.000 kişi konuşur.
Bu dil için Khom yazısı 1924 ile 1936 yılları arasında kullanılmıştır. —Tae Hun Lee

Problem 5 (20 puan) İşte Madak dilinde bazı kelimeler Türkçe çevirileriyle:

lavatbungmenemen	<i>bütün dünya</i>	loxongkao	<i>sıcak kömür</i>
laxangkatli	<i>çok göz</i>	loxontaamang	<i>bahçenin parçası</i>
laxanoos	<i>çok sarmaşık</i>	lualeng	<i>iki gün</i>
laxao	<i>ateş</i>	lubungtadi	<i>grup erkek</i>
lemparoos	<i>büyük sarmaşıklar</i>	luneton	<i>iki erkek kardeş; iki kız kardeş</i>
lengkompixan	<i>şarkılar</i>	lurubuno	<i>torun</i>
levempeve	<i>yürekler</i>	luuna	<i>ağaç</i>
levenaleng	<i>günler</i>	luvanga	<i>iki şey</i>
levengkot	<i>yerler</i>	luvatpeve	<i>iki büyük yürek</i>
levenmenemen	<i>köyler</i>	lurutneton	<i>erkek kardeşler; kız kardeşler</i>
livixan	<i>şarkı söyleme</i>	luruttadi	<i>erkekler</i>
loroonan	<i>can</i>	luxavus	<i>iki beyaz erkek</i>

(a) **lavatbungmenemen** kelimesi kelimesine çeviri yapın.

(b) Türkçeye çevirin:

1. **laradi**
2. **lavatkonuna**
3. **laxantoonan**
4. **levengkatli**
5. **loxot**
6. **lubungkavus**
7. **luvaroos**

(c) Madak diline çevirin:

8. *yürek*
9. *bahçeler*
10. *çok şey*
11. *torunlar*
12. *günün iki parçası (iki an)*
13. *dallar*
14. *büyük dallar*

△ Madak dili, Avustralya dil ailesinin Malaya-Polinezya kolunun Meso-Melanesia grubuna aittir. Papua Yeni Gine'de (Yeni İrlanda) yaklaşık 3.000 kişi konuşur.

ng = Anadolu Türkçe'sinin *n*'si. **x** = Azerice *ğ*'si.

—İvan Derjanski

Redaktörler: Bojidar Bojanov, Qitong Cao, Jeong Yeon Choi, Danilo Misak, İvan Derjanski (teknik editör), Hugh Dobbs (baş yazar), Dmitri Gerasimov, Kseniya Gilyarova, Stanislav Gureviç, Gabrijela Hladnik, Boris İyomdin, Bruno L'Astorina, Tae Hun Lee, Miina Norvik, Aleksejs Peguševs, Aleksandr Piperski, Mariya Rubinşteyn, Daniel Rucki, Artūrs Semēnuks, Pavel Sofroniyev, Milena Veneva.

Türkçe metin: Marina Bukulova.

Başarılar dileriz!